

Video Akış Platformları, Şiddet ve Covid-19 Öneminde Sosyo-Kültürel Yozlaşma: Saygı Dizisi Örneği

Video Streaming Platforms, Violence And Socio-Cultural Corruption During The Covid-19 Period: Saygı Series Case

Yağmur KÜÇÜKBEZİRCİ¹ Bahar URHAN^{2,3}

Öz

Kültür toplumların nüvesini oluşturan değerler, normlar, tutumlar ve davranışlar dizgesi olması bakımından en önemli servet olarak korunmaya muhtaçtır. Kültürü aktarmak ve korumak için gösterilen hassasiyet, Türk toplumunun binlerce yıl benzer kültürel kodları muhafaza etmesini bu bağlamda bir kimlik edinmesini sağlamıştır. Kültür doğası gereği aile, çevre ve eğitim kurumları tarafından aktarılıp, öğretilmekte ve yaşamın doğal akışı içerisinde kişilerin zihninde pekişmektedir. Ancak içinde bulunulan Covid-19 pandemi döneminde kültür aktarımını sağlıklı gerçekleştirmek ve kültürel kimlik inşa edebilmek neredeyse imkânsız hale gelmiştir. İnsanların salgın hastalık sürecinde evde çokça zaman geçirmek zorunda kalmasıyla dijital video akış platformlarını kullanımının artması, beraberinde sosyal iletişim boşluğu meydana getirmiş, bu yeni yaşam tarzı ise kültür aktarımını belirsizleştirmiştir. Ortaya çıkan boşluk bir nevi video akış platformlarında binge-watching adı verilen seri video izleme davranışı ile doldurulmaktadır.

Bu çalışmanın amacı medya tüketiminin güncel dinamiklerini ele almak, tüketicilerin karşı karşıya kalabileceği algı değişikliklerini incelemektir. Çalışmanın konusu ve örnekleme olarak video akış platformu içeriklerinden biri olan Saygı isimli Türk yapımı dizisi seçilmiş, dizide sunulan sosyo-kültürel kodlar ve şiddet olgusunun bir çeşit yozlaşma yaratma durumu metin inceleme yöntemi ile yapı sökümlü uygulanarak tartışılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre söz konusu dizinin sosyo-kültürel yozlaşmaya yol açabilecek, geleneksel Türk sosyo-kültürel yapısı ile çelişen durum ve ifadeleri kapsadığı tespit edilmiştir. Bu tür yeni medya içeriklerinin yeni nesillerin zihinlerinde zaman içerisinde farklı deneyimlerle oluşan kültür ve anlam inşası sürecinde olumsuz tutum ve algılar yaratabileceği, içerik sağlayıcılarının gayri ihtiyari neden olabileceği bu gibi tehditler konusunda sosyal sorumluluk bilincine sahip olmaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yeni medya, Şiddet, Sosyo-kültürel yozlaşma, Video akış platformları, Covid-19.

Abstract

Culture requires protection as the most important wealth in terms of being the system of values, norms, attitudes, and behaviors that form the core of societies. The sensitivity shown to protect the culture enabled the Turkish society to preserve similar cultural codes for thousands of years. Culture is transmitted by the family, environment, and educational institutions and is consolidated in the minds of people in the natural flow of life. However, during Covid-19 pandemic period, it has become almost impossible to transfer culture healthily and build cultural identity. The increase in digital video streaming platform use has created a social communication gap. This new lifestyle has made the transfer of culture uncertain. The resulting gap is filled with serial video watching behavior called binge-watching on video streaming platforms. This study aims to deal with the current dynamics of media consumption. As the subject and sample of the study, the Turkish-made series named Saygı was chosen, and the socio-cultural codes presented in the series and the situation of creating a kind of corruption of the phenomenon of violence were discussed by applying deconstruction with the text analysis. According to the results, the series include situations and expressions that may lead to socio-cultural corruption and conflict with the traditional Turkish socio-cultural structure. In conclusion, such new media contents can create negative attitudes and perceptions in the minds of new generations in the process of culture construction and the providers should display social responsibility about such threats that they may cause involuntarily.

Keywords: New media, Violence, Socio-cultural corruption, Video streaming platforms, Covid-19.

Araştırma Makalesi (Research Article)

Gönderim Tarihi (Received): 30.08.2021

Kabul Tarihi (Accepted): 06.11.2021

Atf (Cite as): Küçükbezirci, Y. & Urhan, B. (2021).

Video Akış Platformları, Şiddet Ve Covid-19 Döneminde Sosyo-Kültürel Yozlaşma:
Saygı Dizisi Örneği. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 36, s. 128-142
DOI:10.31123/akil.988582.

1 Doç. Dr., Konya Teknik Üniversitesi, ykucukbezirci@ktun.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-5306-513X>

2 Doç. Dr. Akdeniz Üniversitesi, baharurhan@akdeniz.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-5559-9311>

3 Sorumlu Yazar (Corresponding Author)

Giriş

Kültürünü binlerce yıllık bir geçmişe borçlu olmak Türk insanı için bir iftihar meselesidir ve tarihi Türk toplumununki kadar eski olmayan medeniyetlerin dayattığı suni kültür birçok yönden eleştirilmektedir. Ancak kültürlerarası iletişimin günümüzde ulaştığı küresel yapı göz önünde bulundurulduğunda, dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye’de de Batı ağırlıklı bir kültürün izlerine rastlanmakta, bilhassa yeni nesillerde olmak üzere, nüfusun büyük bir kısmında kendi yurdunda yaşıyor olsa da birçok yönden Batı kültürüne yönelik bir nevi kültürleşme meydana geldiği görülmektedir.

Gerbner ve arkadaşlarının deyimiyle; ev halkının hikâye anlatan bir üyesi haline gelen televizyon, insanlara hayatın akışı ve yaşananlar hakkında ne yapılması gerektiği gibi konuları hikâyeleştirerek sunması bakımından, temel sosyalleşme aracı haline gelmiştir. Günümüzde ise birçok mecradan bu hikâyeleştirerek ekme yaklaşımına maruz kalan insanlar, bilhassa herhangi bir denetleme mekanizması olmayan dijital video akış platformlarında, kültürel normlar bağlamında tasvip edilemeyecek hikâyelerle kültürel değerlerini şekillendirebilmektedir. Örneğin, güvene dayalı bir kültürde endişe yaratabilecek bir gerçek olarak, Gerbner ve arkadaşları, bir kimse ne kadar çok televizyon izlerse başkalarına güvensizlik hissetme olasılığının da o derece yüksek olabildiğini bulmuştur (Gerbner vd. 1980). 1979’da Doob ve Macdonald tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada ortaya çıkan başka bir bulgu ise suç oranı yüksek bir çevrede yaşayan izleyicilerin mağdur olmaktan diğerlerine göre daha fazla korktuğu ve yine suç oranı yüksek mahallelerde yaşayan insanların diğerlerine oranla daha fazla televizyon izlediğidir (1979). Bununla birlikte Drucker (2000, s.254) televizyon ve beraberinde getirdiği koskoca bir görsel pedagoji dünyası olduğunu, otuz saniyelik bir reklamın etkisinin çoğu öğretmenin bir aylık öğrenim sürecine sıkıştıracağı eğitimin etkisinden daha fazla olabileceğini dile getirir. Bu sonuç, belirli grupların medya aracılığı ile kültürel değerler ekme daha elverişli olduğu sonucuna götürmektedir. Bu bağlamda son zamanlarda ana akım medyada yer alan haberlerin ağırlıkla şiddet haberlerinden oluşuyor olması günümüz Türk toplumunu video akış platformlarını daha fazla tüketmeye yönlendirebilir ve bu da sosyo-kültürel yozlaşma için elverişli zemin meydana getirebilir.

İnsanların izledikleri şiddet ve korku içerikli yayınlardan farklı şekillerde etkilenebileceklerine dair argümanların ortaya koyduğu üzere, bu gibi içeriklere sıklıkla maruz kalma sonucunda insanların çevrelerinde olup bitenle ya da yaşadığı toplumla ilgili algıları değişebilmektedir. Maruz kaldıkları bu fikirler neticesinde kendileri de bir suça kurban gitme endişesi taşıyabilmekte, dünya görüşleri ise uzun vadede bu içeriklere maruz kalma sonucunda meydana gelen yetiştirme fonksiyonu aracılığı ile derinden etkilenebilmektedir. Mevcut araştırma söz konusu seri video izleme alışkanlığının Türk toplumunun sosyo-kültürel bağlamda karşı karşıya kalabileceği yozlaşma sorunsalı çerçevesinde Covid-19 döneminde tüketimde artış olan video akış platformları aracılığı ile sunulan dizi içeriklerine dikkat çekmek üzere tasarlanmıştır.

1. Yetiştirme Kuramı ve Yeni Nesil Medya Tüketimi

Yetiştirme kuramının üç varsayımından ilki, televizyonun diğer kitle iletişim araçlarından temelde farklı olduğuyla ilgilidir. Çünkü 1960’lı yıllarda televizyon, insanların içeriği hem dinlemesine hem de izlemesine imkân veren ilk görsel medya cihazıdır. İkinci varsayım, televizyonun bireylerin düşünme ve birbirleriyle ilişki kurma şeklini şekillendirmesi üzerinedir. Bu varsayıma dayanarak, insanların uzun

süre televizyona maruz kalmaları nedeniyle gerçek dünyada gördüklerini değerlendirme konusunda daha yüksek bir yetenek sunulduğu söylenmektedir. Son varsayım ise televizyonun etkilerinin sınırlı olması üzerinedir. Söz konusu teorinin hayata geçmesi ve insanların gerçek dünyaya dair bir miktar gerçeklik algısına sahip olmaları için televizyonu yeterince tüketmeleri gerekir. 1960'lı yıllarda teori iddia edildiğinde televizyonun sadece sınırlı sayıda kanalı ve seçeneği vardı ama insanları eğlendirmek için yeterliydi ancak bugün tüketimde oldukça büyük bir artış olduğu ortadadır. Tüm dünyada televizyon programlarına ve reklamlara artan erişim, artan televizyon kanalı sayısı dikkate alındığında belirgin hale gelmektedir. Araştırmalara göre ortalama bir ABD vatandaşı hayatının yaklaşık %15'ini televizyon izleyerek geçirmektedir (Weiss, 2020, s.5). Türkiye'deki durum ise Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Tarafından Televizyon İzleme Eğilim Anketi verilerine göre yıllık ortalama günlük televizyon izleme saatleri karşılaştırılarak ortaya konulmuştur. Buna göre; ortalama günlük televizyon izleme süresi 2006' da 5 saat 8 dakika, 2009' da 4 saat 23 dakika, 2012' de 3 saat 54 dakika ve 2018' de 3 saat 34 dakika olarak tespit edilmiştir. 2006 yılından bu yana televizyon izleme sürelerinde önemli bir düşüş yaşandığı görülmekte, gözlenen bu düşüşte teknolojinin gelişmesiyle hayatımıza giren yeni medya araçlarının etkisinin olduğu düşünülmektedir (RTÜK, 2018a, s.26-27).

Yeni nesil medya tüketiminin giderek daha fazla özgürlük yani zaman ve mekândan bağımsızlık yaratması nedeniyle yeni medyada gerçekleşiyor olması; yeni çağın medya tüketicilerinin gözünde televizyonun tahtının artık var olmadığını ve modern bir eğilime doğru git gide daha fazla yöneldiklerini gözler önüne sermektedir. RTÜK tarafından gerçekleştirilen bir başka araştırmanın verilerine göre ortaokul öğrencilerinin günde ortalama 4 saat 55 dakika internet, akıllı telefon ve dijital oyun platformları kullanmakta olduğu, televizyonu ise 1 saat 29 dakika izlediği görülmüştür. Öğrenciler için en önemli medya aracının internet, en sevdikleri programların ise diziler olması (RTÜK, 2018b, s.18) video akış platformlarına gelecekte ilginin daha fazla olabileceğini göstermektedir.

Bu veriler ışığında televizyonun bireyleri yetiştirmesi ve kültürel kodlar ekmesine bağlı olarak ortaya atılmış olan teorinin günümüzde televizyonun yerini yavaş yavaş almakta olan video akış platformları bağlamında da geçerli olduğu düşünülmelidir. Özellikle pandemi ile evde geçirilen sürelerdeki artışa bağlı olarak dijital yayın hizmeti sağlayıcıları için artan tüketim, önemli bir büyüme fırsatı olmuştur (KPMG Türkiye, 2020, s.11). Kullanımı ve bilinirliği zamanın ruhuyla doğru orantılı olarak artan bu platformların televizyona ait kısıtlamalardan bağımsız içerikler üretmekte ve servis etmekte olduğu bilinmektedir.

2019 Ekim ayında ortaya çıktığı bilinen Covid-19 salgınının 11 Mart 2020'de Türkiye'de ilk vakasının görülmesi (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020, s.2) ile sosyal izolasyonun tüm Türkiye'de başlaması ve insanların kelimenin tam anlamıyla hayatlarını kurtarmak için evde kalmaya başlaması artan medya tüketimini beraberinde getirmiştir. Bu nedenle söz konusu olağanüstü şartların, kültürün sosyalleşerek aktarılma sürecine ve bu yöndeki doğasına bir çeşit darbe olabileceği öncelikli olarak göz önünde bulundurulmalıdır. Bu dönem içerisinde aile, çevre ve eğitim konularında adeta bir yoksunluk yaşamak zorunda kalan bireyler ihtiyaç duyulandan oldukça fazla hale gelen boş vakitlerini bu platformlarda çokça vakit geçirerek doldurmaktadır. Bu durumun öngörülebilir tehlikesi, içeriklerin bilirkışı ya da otoritelerce yeteri kadar denetlenemiyor olması nedeniyle adeta kültürün ortasına konulmuş bir çeşit saatli bomba şekline gelebilecek olmasıdır. Bu durumun daha detaylı incelenmesi ve olası risklerin bertaraf edilmesi kültürel değerlerin ayakta kalabilmesi açısından oldukça büyük önem arz etmektedir.

2. Video Akış Platformları ve Sosyo-kültürel Yozlaşma

Kültürlerin kendine has özelliklerini yitirmeye başlaması bir çeşit yozlaşmayı da beraberinde getirmektedir. Yozlaşmak kavramının her ne kadar kültür kavramı ile birlikte incelenmesine literatürde az rastlansa da tüketilen medya içerikleri aracılığı ile kendi kültüründen uzaklaşmak, Türk Dil Kurumundaki (2021) “Özündeki iyi nitelikleri birtakım dış etkenlerle zamanla yitirmek, soysuzlaşmak, özünden uzaklaşmak, bozulmak, dejenere olmak, tereddidi etmek” tanımı çerçevesinde değerlendirildiğinde, kültür içerisinde meydana gelen erozyonun yozlaşma kavramı ile ifade edilebileceği ortadadır. Gerbner’in kültürün medyadan ayrı tutulamayacağını kanıtlayan çalışmaları ışığında, medyanın sosyo-kültürel yozlaşma araçlarından biri olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Charles Ess’in Dijital Medya Etiği (2020, s.29) isimli eserinde değindiği sanayileşmiş dünya ve insanların yeni medya ile ilgili etik kurallara olan ihtiyacı, söz konusu yozlaşmaya bir merhem arayışı olarak düşünülebilir. Ess’e göre insanların yaşamları yeni medya veya dijital medya adı verilen şeyle iç içe geçmiş durumdadır. Güncel nesil ise dijital yerliler olarak anılmaktadır çünkü bu teknolojilere doymuş bir dünyada doğup büyürler. Avrupa Komisyonu Digital Futures projesinde, çevrimiçi yaşam’ın, Luciano Floridi tarafından geliştirilen Onlife terimi altında da kullanıldığını aktaran Ess, çevrimdışı yaşamın da artık Onlife ile kusursuz bir şekilde iç içe geçtiğini; dijital medyanın çağdaş medyada yer almasının ise sık sık bu karmaşadan kaynaklanan, oldukça önemli ve çoğu zaman korkutucu sonuçlar doğurabildiğini vurgulamaktadır.

Daha önce televizyonun Türk kültürel yapısında yarattığı yozlaşma üzerine 2011 yılında yapılmış bir çalışmada mevcut çalışmanın ele aldığı sorunsala benzer bir araştırma sorusu sınırlanmış ve televizyonun kültürel yozlaşmaya neden olduğu, bilhassa çalışmanın gerçekleştirildiği dönemin genç kuşağında böyle bir etki yarattığı açıkça gözlemlenmiştir (Şahin, 2011, s.73). Bu bağlamda günümüzde özellikle pandemi döneminin sağladığı boş zaman bolluğunun da etkisi ile hızla televizyonun yerini almaya başlayan dijital video akış platformlarının Türk kültüründe bir yozlaşma yaratması muhtemel görünmektedir. Yozlaşmanın felsefi boyutunun tartışıldığı bir konferansta Soykan’ın (2007, s.59) Türk kültüründeki yozlaşma ile ilgili görüşleri, konunun toplumlar için taşıdığı hayati önemi ifade etmektedir:

Yozlaşmış bir kültür ve toplum, yok olmaya yazgılıdır. Birey ile toplum arasındaki bu ayrımın nedeni şudur: Yozlaşmış birey, yozlaşmamış başka bireylerin de olduğu bir toplumda bulunduğu için toplum, ona katlanabilir; böylece o, yaşamını sürdürebilir. Ancak burada toplumun katlanmasının da bir sınırı vardır; bu sınırın aşılması durumunda toplum yozlaşmış olur ve ona katlanacak, onu içine alan başka bir varoluş alanı olmadığı için toplum yok olur. Ahlâksızlık, ahlâkın olduğu yerde olanaklıdır. Bireylerinin tümünün ya da geri kalanının etkisizleşeceği ölçüde ahlâksız olduğu bir toplum, kuramsal olarak bile var olamaz.

Gerbner (1976) yetiştirme kuramı çerçevesinde televizyon izleyicisinin seçme şansı olmadığı için belirli içerikleri mecburen yani seçmeden izlediğini söyler ve bu nedenle de izleyici belirli içerikler tarafından yetiştirilmektedir. Ancak günümüzde izleyicilerin televizyonu internetten izleme imkânına sahip olmasının yanı sıra video akış platformlarına da her an ve her yerden ulaşması ile bu iddia neredeyse yürürlükten kalkmıştır. Öte yandan yine aynı kurama göre yetiştirme bilinçsizce gerçekleşmektedir. Bu durumda izleyicinin dünya görüşünün tükettiği televizyon programlarının etkisi ile derinden etkilenebileceği gerçeği, güncel şartlar ne olursa olsun insanın doğası gereği geçerliliğini her daim koruyabilir. Günümüzde hem video akış platformlarına erişimin kolaylığı hem de bu ortamların binge-watch, yani bir içeriğin tüm bölümlerinin art arda izleyebilme olanağı

sunması, bu etkiyi oldukça artırabilir. Örneğin, Rahman ve Arif'in (2021) araştırmasında Netflix izleyicilerinden oluşan katılımcıların ayda ortalama 70 saat Netflix *içeriği izlediği ve binge-watching* yani seri izleme davranışının bu süreyi etkilediği görülmüştür. "Bir bölüm daha" sendromu olarak adlandırdıkları yaklaşımın bilhassa Covid-19 döneminde bir nevi dizi izleme maratonuna teşvik ettiği ortaya konulmuştur.

Geleneksel televizyon yayıncılığının karşısında dijital yayın platformları, sözü edilen avantajları ile önemli bir rekabet gücüne sahiptir. Bu tür platformlara aylık üyelik ücreti ile üye olmayı kabul eden kullanıcı reklam içermeyen içeriklere ulaşabilmekte ve istediği zaman bunları izleyebilmekte, çeşitli sebeplerle tamamını izleyemediğinde ise kaldığı yerden ya da tekrar izleyebilmektedir. Bu gibi avantajlar sayesinde bu tür video akış platformları gittikçe popülerleşmektedir (Karaduman ve Acıyan, 2019, s.676). Dijital yayınların pandemi *döneminde altın çağını yaşadığını söyleyen ve Türkiye'de haftada 14 saatini ayıran sadık izleyici kitlesinin bu platformları tükettiğine dikkat çeken Marketing Türkiye için Xsights Araştırma'nın gerçekleştirdiği Dijital Yayın Platformları araştırmasına göre; %79 oranla Netflix açık ara lider durumundayken onu %21 ile BluTV' nin takip ettiği görülmektedir (Marketing Türkiye, 2021). Hem ikinci sırada yer alması hem de global bir marka ile rekabet sofrasına oturan bir video akış platformu olması bakımından BluTV' nin izleyicinin gözündeki yerini ve toplumsal rolünü tartışmak bilhassa önem arz etmektedir.*

Türkiye'de hizmet vermekte olan ve yerli video akış platformlarından biri BluTV, diğerleri ise Turkcell TV ve ücretsiz hizmet veren Puhu TV'dir. Bu platformlar arasında BluTV, alternatiflerine oranla daha çok orijinal içerik üreten tek platform olarak dikkat çekmektedir (Dönmez ve Kırık, 2019, s.186). Video akış platformlarını tek çatı altında sunmayı hedefleyen JustWatch *Türkiye'de kullanıcı tercihlerini belirlemek üzere yaptığı araştırmada 2020 yılının son çeyreği içerisinde BluTV' nin Pazar payını %44'e çıkardığını gözler önüne sermiştir. Netflix, BluTV ve Amazon Prime üçlüsü pazarın liderleri konumundayken diğer platformların kan kaybettiği bu durumun da BluTV için avantaja dönüştüğü araştırmanın dikkat çekici bir sonucu olarak düşünülebilir (Kalelioğlu, 2021). BluTV İçerik Direktörü Deniz Şaşmaz Oflaz'ın verdiği bilgilere göre 12 Mart 2020 tarihinden itibaren günlük izleme yapan kişi sayısı %59 artarken kişi başı izleme süresinin ise %51 arttığı görülmektedir. Ayrıca Oflaz'ın bildirdiğine göre Türkiye'de pandemiye bağlı sosyal izolasyon sürecinde günlük yeni üye sayısında da %100 artış sağlanması önemli bir veri olarak dikkat çekmektedir (Saylak, 2020).*

Anlaşıldığı üzere, yenilikçi ve çağın ruhuna uygun olan bu platformlar bilhassa dijital ortamın yerlilerinin, pandeminin de etkisi ile, kelimenin tam anlamıyla onlife yani hep çevrimiçi bir yaşam sürmesine neden olmakta, dolayısıyla video akış platformları da bu sayede bir nevi altın çağ yaşamaktadır. Bilhassa kültürlerini yeni yeni tanımakta olan gençlerin bu hassas dönemde tükettikleri içerikler, toplumların geleceğini de belirleyebilecek konumda olabilir. Söz konusu içeriklerin bu bakış açısıyla üretilmesi ya da tüketilmesi ve sosyo-kültürel yozlaşma tehlikesinin göz önünde bulundurulması ortak kültürün korunması bakımından oldukça büyük bir önem arz etmektedir. Yapısalcı antropolojinin en önemli ismi olan Lévi-Strauss bu durumun altında yatan tehlikeye şöyle dikkat çekmektedir:

"Artık dünyanın herhangi bir noktasından ve her kültürden her şeyi tüketebilen, ancak kendi orijinalliğini yitiren tüketiciler olma ihtimalimizle tehdit altındayız" (2005, s.7).

3. Yöntem

Postmodern araştırmada sanat ya da beşerî bilimler ile sosyal bilimler arasında bir ayırım görülmez. Sosyal dünyanın gizemini çözme gibi kritik bir hedefi paylaşmak ve yüzeyde görüneni parçalayarak gizli yapıyı ortaya çıkarmak istenir (Neuman, 2013, s.119). Nitel bir çalışmada *vakalar ve bağlamlar dili ve kültürel anlam dili* konuşulur. Yani sosyal hayatın doğal akışında ortaya çıkan belirli vakaların detaylı incelemelerini yapmak üzerinde durulur (a.g.e. s.167). Dolayısıyla sosyo-kültürel yaşam biçiminin doğal akışında yer alan şiddet ve suç olguları ile ilgili içerik yazan ya da üretenler Knight'a göre (2010), muhafazakâr bir noktada duran ve çoğunlukla kaçınılan tartışmalı sosyal ve politik meseleleri, popüler kültürün en çeşitli ve eleştirel kategorilerinden biri olarak ele alma şansını görmezden gelemezler. Bu bakımdan, şiddet ve suç temalı eserlerin incelenmesinde eleştirel ve çözümleyici bir yöntem izlemenin önemli olduğunu söylemek mümkündür.

Mevcut çalışmada BluTV adlı video akış platformunda yayınlanan *Saygı* dizisi, J. Derrida'nın öncülüğünü yaptığı teknik olan yapısöküm yardımı ile analiz edilecektir. Yapısöküm tekniği Batı metafiziğinde mutlak olduğu düşünülen doğruların kesin hatları olmadığını görebilmek için farklı bakış açıları ile metin ve bağlama eleştiri getirmeyi amaçlamaktadır (Yanık, 2016, s.91). Rutli'ye göre (2017, s.127) Derrida, şiddet olgusuna felsefi kariyeri boyunca meydan okumuştur. Çünkü Derrida'ya göre şiddet kökenle ilgilidir ve bu bağlamda Batı kültürünün genlerine kazınmıştır. Bu nedenle Batı kültüründe içinde şiddetten iz olmayan kurum veya kavram yoktur. Derrida'nın felsefesinin esas amacı şiddetle beslendiğini düşündüğü Batı kültürü geleneğinin içine sirayet etmiş şiddet olgusunu ifşa etmektir. Bu etik bir yönelimdir ve onun için yapısöküm de etik bir uygulamadır. Derrida'nın şiddet olgusuna gösterdiği önem ve bu olguya eğilme biçimi bu çalışmanın desenini oluşturmakta, nitel desenle tasarlanan bu çalışmada ise *Saygı* dizisi vaka olarak ele alınmaktadır. Dizi, içeriğinde yer alan göstergeler eşliğinde verilen mesajlar ve kullanılan dilin Türk sosyo-kültürel yapısına olası etkisi bakımından etik çerçevede ele alınacaktır.

4. Saygı Dizisi İncelemesi

Hofstede (1984) kültürel dinamikleri incelediği çalışmalarında Türk kültürünü, kolektivist özellikleri yüksek bir toplum olarak tanımlamaktadır ve bu bağlamda Triandis ve arkadaşlarının (2001) yaptığı araştırmada kolektivist kültürlerin bireyci kültürlerle oranla her tür yozlaşmaya daha fazla müsait olduğu ortaya konulmuştur. Kültürel yozlaşmaya sebep olabilecek etkenlerden biri ve pandemi dönemi dinamikleri düşünüldüğünde en önemlisi olabilecek, medyanın yozlaştırıcı etkisine dikkat çekmek mevcut çalışmanın genel çerçevesini oluşturmaktadır.

Türkiye'de hizmet vermekte olan video akış platformları arasında en iyi beş video akış sağlayıcısının sırasıyla YouTube Premium, Netflix, BluTV, Puhu TV ve Amazon Prime Video olduğu görülmektedir (Justwatch, 2021). Bu platformlar içerisinde BluTV kendi web sitesinde; istediğiniz zaman, istediğiniz yerden, birbirinden farklı dizi, film ve canlı yayını reklamsız izlemenizi sağlayan, Doğan Holding çatısı altında kurulmuş bir dijital televizyondur, şeklinde tanıtılmaktadır (BluTV, 2021).

2010-2013 yılları arasında bir ulusal TV kanalında ve 4. Sezonu 2019'da BluTV'de olmak üzere 4 sezon olarak yayınlanan Behzat Ç. isimli Türk dizisinde ortaya çıkmış olan Ercüment Çözer adlı karakteri merkezine alan *Saygı* dizisi, BluTV'de yer alan içerikler arasından örneklem olarak seçilmiş ve bu dizi aracılığı ile Türk kültür yapısına uygun olmayan söylemler, dikkat çeken sahne ve olaylar

örgüsü bağlamında incelenmiştir.

4.1. Dizinin Künyesi

Mecra: İnternet

Tür: Suç, Polisiye

Senarist: Ercan Mehmet Erdem

Yönetmen: Ali Taner Baltacı

Oyuncular: Nejat İşler, Miray Daner, Boran Kuzum, Rojda Demirer

Dili: Türkçe

Sezon sayısı: 1

Bölüm sayısı: 8

İlk yayın tarihi: 27 Ekim 2020

Yapım şirketi: BluTV, Inter Medya

4.2. Bulgular ve Tartışma

Dizinin birinci bölümünde Ercüment kendisine bir bakan tarafından takdim edilecek olan ödülü almak için ödül töreninin düzenlendiği mekâna gelir. Ağzından çıkardığı sakızı giriş kapısına yapıştırır (0:00:59). Türk kültüründe devlet yetkililerine saygı göstermek devlete saygı göstermek ile eş değerdedir. Ercüment'in davranışları ve sakızı kapıya yapıştırması, adı *Saygı* olan bu dizide ortaya çıkacak paradoksun habercisidir.

Yine aynı bölümde kendisine devlet yetkilisi bir Bakan'ın *bir babayiğit!* sıfatı ekleyerek plaketi takdim etmesinin ardından Ercüment hazırladığı metni okur. Kâğıtta sadece *teşekkürler* yazmaktadır, Ercüment ödülü çöpe atar ve salonu terk eder (0:04:31). Ödülü teslim almaya gelmesi ve bu töreni bir çeşit isyan gösterisine dönüştürmesi kendisine ödül verenlere ve onların temsil ettiği değerlere ne derece saygı duyduğunu gösterme biçimidir. Bu bağlamda seyirci bu dizide, saygının toplum içerisindeki genel anlamına ve çerçevesine değil yalnızca ana karaktere ait bir saygı tanımına hazırlanmaktadır. Toplumdaki her bir kişinin ortak değer olan saygı kavramına subjektif anlamlar yüklemesi, toplumun ortak kültüründe gedik açabilir.

Dizinin ilerleyen dakikalarında Ercüment barda tanıştığı Yeliz'in akademik danışman hocası tarafından taciz edildiğini öğrenir, ardından bara sözünü geçen hoca gelir (0:07:04). Ercüment'in bu adamı cezalandırmak üzere arabanın bagajında kendi evine götürdüğü görülür (0:12:00). Türk kültüründe, örf ve adetlerde emanete ihanet hoş karşılanmaz. Bu gibi istenmeyen davranışların hem hukuki hem de sosyo-kültürel yaptırımları olmasına rağmen ahlaken yozlaşmış üniversite hocasını zorla alıkoyan, mahkûm üniforması giydiren ve bir hücreye hapseden Ercüment'in bu eylemi, cezayı verecek makamın sadece kendisi olabileceğini düşündüğünü göstermektedir.

Ayrıca; hazırladığı altyapının sistematiği ve kurguladığı sapkın ceza sistemi içerisinde bu durumu onaylayan ve uygulamasına yardım eden insanların sergilenmesi, maddi olanağa sahip olmanın keyfi davranışlarında sınır tanımama hakkını satın aldığı ve legal sistemin sahip olduğu imkânların böyle bir alternatif sistemin varlığını tespit etmekten aciz olduğu izlenimi edinmek mümkündür.

Dizide dikkat çeken bir başka karakter olan Hasret, kendisine ait TV programında *bir suç varsa ortada mahkemeler ne güne duruyor?* der (0:15:45). Hasret'in TV programındaki olaylarda bir taraftan insanların yargılanıp suçlu ya da suçsuz ayrımı yapıldığı diğer taraftan da devletin kurumlarına saygı ve suçluyu cezalandırma konusunda kurumların yetkisinin vurgulandığı görülmektedir. Bu program modeli gerçek hayattaki popüler TV programlarından esinlenerek kurgulanmıştır ve bu yönüyle dizinin gerçek yaşamı birebir temsil ettiği algısı yaratılmaktadır. Türk kültürüne göre devlet ve kurumlarını, dini inançlara göre de ülü'l-emr yani hem devletin yetkili organlarını hem de toplumun üst yöneticilerini, toplumsal sorumluluk ve otorite sahibi kimseler olarak görmek esastır. Bu bağlamda devletin yasalarını, kurallarını uygulamakla mükellef olan kurum ve yetkililerin vereceği kararlara saygı esastır. Kişilerin adalet sağlamak adına kendi kurallarını uygulamasının sonucu, bir çeşit kaos ortamıdır. Hasret'in programında köpekleri öldürdüğü için cezaya çarptırılan Birol Seven'in maskeli iki kişi tarafından öldürülmesi ekrana yansımaktadır. Bu şahsı öldüren kişiler sosyal medya üzerinden paylaşım yaparak *toplumsal yozlaşmaya karşı öldürdük* demektedir. Paylaşımlarının altında *Helal olsun! İşte adalet budur!* gibi yorumlar yazıldığını söyleyen Hasret bu duruma *Herkes kendi adaletini sağlasın olur mu? Hukuk mukuk hak getire! Böyle mi diyeceğiz?* sözleri ile karşı çıkmaktadır. Program esnasında yer alan telefon bağlantısında ise katillerden biri Hasret'e tepki göstererek, *Ekrana kurulmuş kendinizi yargıç yerine koyuyorsunuz. Biz katil değiliz! Bizim tepkimiz mağdurun yanında durmayan adalet sistemine! Ve devam edeceğiz! Adalet yok diye biz varız!* demektedir. Salondaki seyirciler bu ifadeleri alkışlar (0:25:00). Türk toplumunda kanun ve düzenin korunmasında yetki ve uygulama sorumluluğu devletin kurumlarına aittir. Kişilerin bu kanunları yok sayması ve kendi kanunlarını uygulaması kabul edilemez. Adaletin tesis edilebilmesi için sağlam temeller üzerine oturtulması gerekmektedir, dolayısıyla bunun sağlayıcısı devletin kurumlarıdır. Dizi boyunca adaleti sağladığını söyleyen bireylerin ve onları alkışlayan seyircilerin bu aykırı durumu makul ve kabul edilebilir hale getirdiğini düşünmek mümkündür.

Dizinin sonlarına doğru ana karakterlerden olan Savaş ve Helen tanışır, gün sonunda taksiye binerler. Taksici önce Helen'i sonra Savaş'ı taciz eder (0:52:35). İş ahlakı ve iş yerinin kutsiyetine saygısızlık olarak da düşünülebilecek bu sahnede toplum içerisinde *ekmek teknesi* olarak kodlanmış olan iş yerinde hem kişisel ahlak hem de iş ahlakından yoksunluk günlük hayatın olağan bir parçası gibi sergilenmektedir. Dolayısıyla taksi şoförünün ekmek teknesinde böyle bir davranışta bulunması, üstelik namusa saldırmaması öldürülmesini makul göstermektedir. Bu veriler eşliğinde tıpkı Hasret'in programındaki izleyiciler gibi bu dizinin gerçek hayattaki izleyicilerinin, bu şartlarda işlenmiş bir cinayeti onaylaması mümkündür. Yani, illegal bireysel cezalandırma anlayışının kültürde yer alan namus kodu eşliğinde makul hale getirilmesi ve onay alınması söz konusudur.

Dizinin ikinci bölümünde otobüste karşısına oturan etek giymiş kadına *gözüm kayıyor, günaha sokuyorsun* diyen adama Savaş yumruk atar. Kadının o adamdan karakola giderek şikâyetçi olmak istediği ve Savaş'a *şahit olur musun?* diye sorduğu, Savaş'ın ise bu soruya cevap vermeden otobüsten indiği görülür (0:02:39). Otobüste kadına saygısızlık yapan kişiyi Savaş'ın şiddet uygulaması ancak bununla ilgili şahitlik yapmak istememesi; tahammül edemediği saygısızlık durumları ile mücadele ederken yasal yolu değil de kendi kurallarını tercih ettiğinin göstergesi olarak düşünülebilir. Bu

açından Ercüment ile Savaş'ın benzer özellikler taşıdığı gösterilmektedir.

Dizide dikkat çeken en önemli sahnelerden biri ise Helen'in tiyatrodaki birlikteliği Erdi ile meyhanede buluşması ve Erdi'nin Helen'in içkisine gizlice hap atmasıdır (0:26:23). Erdi, tuvalete giden Helen'in haberi olmadan onun içkisine uyku hapi atar ve onu ıssız bir dağ evine götürür ve tecavüze kalkışır. Helen nefsi müdafaa sonucu Erdi'yi öldürür. İstemediği de olsa Erdi'nin cezasını kendi vermiştir. Dolayısıyla, bu namus cinayetinden sonra Helen'in cinayet işlemeye devam etmesi beklenmedik bir durumdur.

Dizinin üçüncü bölümünde Karısını bıçaklayan ve öldüren adamı hurdacı dükkânında canice öldürmüş oldukları görülen Savaş ve Helen, internette *Adalet yok biz varız* hashtagi ile *adalet katilleri* adını alırlar (0:27:57). Dizideki genç katiller suçun işlendiğine kendileri kanaat getirdikleri anda, tıpkı Ercüment gibi, idam kararı almaktadır. Dizideki tüm katil karakterler, kendilerini yargı makamı görmektedir. Burada hashtag aktivizmi kullanmaları ve sosyal medya aracılığı ile suçlarına taraftar toplamaları dikkat çekicidir. Diğer yandan Hasret'in TV programında, bir taraftan devletin kurumlarına saygı gösterme ve ceza vermeyi yetkili kurumlara bırakmaya vurgu yapılırken, programda sık sık insanların yargılanıp suçlu ya da suçsuz olduğuna kanaat getirildiği görülmektedir. Bu şekilde Hasret'in de kanunlara saygı konusunda katil gençlerden ya da Ercüment'ten bir farkı olmadığı mesajı verilmektedir.

Bu bölümde dizinin dönüm noktası sayılabilecek sahnede Helen, işlediği cinayetten sonra üstündeki kanları yıkamak için küvete girer. Savaş da yanına gelir. O sırada, *Adaleti arayan herkes bizim gibi katil olup şanslı olmuyorlar*, der (0:36:45). Bir kişi suçlu ise duruma göre onu öldürmek ve bu sayede katil olabilmek Helen'e göre şanstır. Türk toplumunda hâkim olan bazı kültürlerde işlenen cinayetlerin kan davalarına dönüşebildiği bilinmektedir yani suça suçla karşılık vermek yenilerini de beraberinde getirmesi bakımından toplum içinde istenmeyen bir durumdur. Ancak burada suça suçla karşılık vermenin şanslı olmak şeklinde tanımlanması dikkat çekicidir.

Dizinin dördüncü bölümünde Trafikte yol verme kavgasında gerçek hayatta darp edilen kadın görüntüsü verilir (0:01:58). İlerleyen dakikalarda ise kül tablası yerine saksıya izmarit atılması, araba ile drift yapılması, promosyon dağıtırken çıkan kargaşa, ağaç kesme görüntüsü, orman yakma görüntüleri, park yapılmaz levhasının altına park edilmiş olması, sopayla adam dövme vb. görüntüler sergilenir (0:35:38). Süt banyosu yapan adam, hayvana şiddet, futbol maçında kavga, Türk bayrağının yırtılıp yere atılması, doğanın kirletilmesi, insanların kavga etmesi görüntüleri (0:27:38). Bu görüntüler toplumda infial yaratan ya da rahatsız edici gerçek olaylara gönderme yapmaktadır. Tüm bu görseller ve dizinin teması eşliğinde izleyici, gerçek hayatta bireysel şiddet eylemlerinin bir hak olduğu izlenimi edinebilir.

Dizinin beşinci bölümünde Savaş, arabası ile kaçarken ormanda bir ceylan görür ve ona bakarken kaza yapar (0:04:14). Kaza sonrası Savaş hastanede yatarken Helen yanına uzanır. Bu esnada yine ceylan görünür (0:11:21). Yalnızca Savaş'ın görebildiği bu ceylan sık sık karşısına çıkmaktadır. Savaş'ın aslında bu eylemleri Helen için yaptığı bu nedenle vicdani sorumluluktan kurtulamadığı mesajı verilmektedir.

Dizinin altıncı bölümünde Babaannesi Ercüment'i çocukken dolaba kilitler ve *saygı duymayı öğrenecek* diye annesine çıkışır (0:24:40). Dizinin kırılma noktasını oluşturan bu sahnelerde Ercüment'in gaddarlığının çocukluğunda eski bir Nazi olan babaannesinden aldığı Nazi terbiyesinden

geldiği anlaşılmaktadır. Çocukken yaptığı yaramazlıkları büyük bir saygısızlık olarak değerlendiren Babaannesini onu küçük bir dolaba kilitleyerek kendince eğitmeye çalışır. Ercüment'in de babaannesini küçük bir hücreye hapsedmesi çocukluk döneminde yaşamış olduğu bu olaylara bir göndermedir. Bu dizide görülen, Türk kültürüne ait olmayan saygı kavramının altından Nazi zihniyetinin çıkması Ercüment'in saygısızlığa karşı verdiği canice tepkilere ışık tutmaktadır. Seyirciye hissettirilen zalimlik literatürünün en derin yarası olan Nazi zihniyetinin izlerinin ne kadar korkunç olduğudur. Bu şekilde dizinin sonunda babaannesini öldüren bu caninin kahraman olarak algılanması mümkün olabilir.

Dizinin yedinci bölümünde Savcı karısı ile konuşur. *Kızıma zarar vereni gebertirim*, der (0:08:52). Maskeli katillerin işlediği cinayetleri soruşturan savcının kızı kaçırılmıştır. Sağduyusunu kaybeden ve duyguları ile hareket etmeye başlayan Savcı, kızına zarar vermeye kalkanları adalet sistemine teslim etmeyeceğini ima eder. Bu olay aracılığı ile adaletin bile, adalet konusunda kendine güvenmediği gösterilmektedir.

Dizinin sekizinci bölümünde Ercüment'in, trende uzun süre yüksek sesle telefonda konuşan adamı, kendi hakkında dedikodu yapan kadını ve uçakta kendisi ile kolçağı paylaşmayan adamı rehabilitasyon merkezine kapattığı anlaşılır (0:09:54). Günlük hayatta karşılaşılabilecek tüm bu saygısızca davranışların karşısında Ercüment, kendi kuralları ile bu insanları cezalandırmaktadır. Ancak bu davranışların toplumsal değil kişisel sonuçları vardır ve Türk toplumunda but tür davranışlar cezalandırılarak değil kınayıcı davranışlar ile engellenir. Bu bağlamda kendine yapılan saygısızlıklara aynı cezayı uygulayan Ercüment'in, Helen ve Savaş'ın öldürdüğü insanların suç teşkil eden eylemlerine karşı işledikleri cinayetlerle ortak bir noktaya sahip olduğu söylenemez. Dolayısıyla dizinin baş rolündeki bu üçlünün izleyiciye sunulan adalet savaşçısı imajları birbiri ile çelişmektedir.

Dizide aktarılan mesajların bir özeti niteliğindeki önemli sahnelerden biri olan bu sahnede Ercüment, Savcı'nın kızına tecavüz etmeye kalkan adamı yakalar, bir evde sandalyeye bağlı şekilde bekletir. Savcıyı çağırır, Savcı adama işkence yapar ve öldürür (0:46:27). Adaleti temsil eden, savunan ve uygulayıcı konumunda olan bir savcının kanunlara aldırış etmeden bu şekilde cezai yaptırım uygulaması, bulunduğu makam ile örtüşmemektedir. Günümüzün adalet sistemine, adli kurum ve kişilere de güveni sarsan bu temsil ile seyirci, bireysel şiddet ya da silahlanmanın haklı gerekçeleri olduğunu düşünebilir.

Dizinin son sahnelerinde Ercüment, Savaş'ı da rehabilitasyon merkezine alır 8 numaralı hücreye atar, yani "Ercüment kanunlarına" göre ağır bir suç işlendiğine kanaat getirilmiştir (0:58:06). Savaş hücresinin penceresinden dizinin birçok sahnesinde yer alan ceylanı yine görür. Helen elinde ok ve yay ile savaşçı kadın kılığında görünür ve ceylanı ok ile vurur. Helen özgürdür, Savaş ise mahkumdur (0:58:35). Helen'in özgür olması ancak onca cinayete rağmen vicdanı hiç susmayan Savaş'ın idam mahkûmu olması önemli bir mesajdır. Yani ortak amaçları olan "toplumsal yozlaşmayı seri cinayetlerle durdurmaya çalışmak" özgürlük, bundan kaçmak ise mahkûm olmak anlamına gelmektedir. Bir başka deyişle yaptığı yanlışlar neticesinde vicdani sorumluluk hissedenlerin yok olacağı, bu konuda kendini suçlu hissetmenin esaret olduğu anlaşılmaktadır. Ercüment'in finalde küfür anlamına gelen bir amblem ile Savaş'a hakaret etmesi cezasının aslında Ercüment'e karşı yapılmış bir saygısızlıkla ilgili olduğu izlenimi vermesi bakımından ayrıca dikkate değerdir.

Sonuç

Türk kültüründe saygı unsuru, birçok açıdan kültürel miras olarak genel bir kabul görmektedir. Örneğin Türklerin en önemli kültür hazinelerinden Divanü Lûgati't-Türk, Dede Korkut Hikâyeleri; bu hikayelerden biri olan Deli Dumrul gibi çok önemli erken eserlerde dahi, saygı olgusunun kültüre işlemiş olduğu görülmektedir (Özdemir, 2017). İslami dönem Türk edebiyatının ilk yazılı ürünü olan Kutadgu Bilig'de ise sıklıkla saygının öneminden söz edilmektedir. Eserde saygı, merhamet, doğruluk, adalet gibi duygulara sahip insanın kut kazanmış olduğu, merhametli kişilerin ise saygı duyulan insanlar olduğu ifade edilir (Kahraman Özkan ve Dağdelen, 2020). Dolayısıyla uzun zamandır muhafaza edilen yapıyla Türk kültürünün önemli bir parçası olan saygı, yitirilmemesi ya da yozlaştırılmaması gereken bir değerdir. Türk insanının paylaştığı ortak kültür harcına işlemiş olan değerlerin birtakım etkenler aracılığı ile hasar alması, kültürel yozlaşmayı da beraberinde getirecektir.

Çağımızın *hikâye anlatıcısı* olan medya, uğradığı değişim ve hızına erişilemeyen yeniliklerle sosyal hayatın her anına ve her noktasına sirayet etmektedir. Özellikle Covid-19 salgını sırasında sıklıkla meydana gelen eve kapanma önlemleri sırasında, alternatif bir yaşamın kapısını aralaması bakımından insanların sığınak noktası haline gelmiştir. Önceleri bir boş vakit değerlendirme ve eğlence amacına hizmet eden bu tür mecralar pandemi şartlarında adeta sosyal yaşamın kendisi haline gelmiştir. Daha önce insanı kısıtlı bir vakit oyalayan içeriklerin, arz ve tüketim bakımından paralel artış göstermesi artık üzerinde daha da titizlikle durulmasını gerektirmektedir.

Çalışmada ele alınan Saygı dizisi, şiddet ve suç unsurları içermesi bakımından incelenmeye değer bir içerik sunmaktadır. Şiddet ve suç unsurlarının dizi içerisindeki sunumunun Türk toplumunun sosyal ve kültürel dünyasına genel görünüm itibarıyla uygun olmadığı gözlemi neticesinde yapılan analizde; Türk kültüründe büyüklere, ana babaya, kadına saygı duymak; kişilerin inançlarına ve değerlerine saygılı olmak, sosyal normlar çerçevesinde davranışlar sergilemek esastır. Bu gibi değerlerin dizi içerisinde sunulma biçimi değerleri yozlaştırıcı niteliktedir. Dizi içerisinde Ercüment karakterinin temsil ettiği maddi varlığı yüksek insanların her hakkı ve özgürlüğü satın almaya muktedir olduğu ve bu konuda legal sistemin aciz kaldığı izlenimi hâkimdir. Bunların yanında Türk toplum ve kültürel yapısının önemli bir kodu olan; yaptığı hatadan pişmanlık duyma ve gereğini yerine getirdiği takdirde affedilme hakkı yok sayılmaktadır. Bu konunun hassasiyeti düşünüldüğünde ortaya konulan manzaranın önemli bir yozlaştırıcı unsur olacağı düşünülmektedir. Saygı kavramının sosyo-kültürel önemi ve buna dair sergilenen hassasiyet çerçevesinde kurgulanmış dizinin alt metinde güce, güç gösterilerine ve güçlü olana saygı duyma konusunda bir alt metnin varlığı düşündürücüdür. Hukukun uygulayıcılarının dahi hukuka güvenmediğine dair izlenim yaratılan dizide, hukukta karşılığı olan suçların cezasını bireylerin daha iyi verebileceği mesajı almak mümkündür. Dizinin sonunda, yanlışlarından dolayı vicdani sorumluluk ve pişmanlık hissedenlerin zayıf ve çaresiz, ancak kendini suçlu hissetmeyenlerin özgür ve güçlü olduğunu işaret eden sahne bu düşünceyi doğrular niteliktedir.

Bu hikâyede klasik mitlerden farklı olarak olayların sonunda kötülerin kazandığı, başta iyi, masum ve mağdur olanın ise en sonunda kötüye dönüştüğü görülmektedir. Gerbner'in (2014) hikâye anlatıcısı dediği televizyonun yerini alan yeni medyada yer alan bu hikâyenin klasik hikâye yapısından farklı olması, video akış platformlarının neden olduğu bir çeşit paradigma değişimi olarak yorumlanabilir. Medyanın etkisi ile ilgili literatürde medyanın insanların kültürel yapısında meydana getirdiği değişikliklerle ilgili sayısız çalışma yer almaktadır. Bu noktadan hareketle, çalışmanın konusunu oluşturan dizinin içerik yapısını eleştirel bir bakış açısı ile incelemenin ve bu şekilde video akış

platformlarının gittikçe artan rolüne ve bu platformlardaki içeriklerin niteliğine bilimsel bir bakış açısı getirmenin literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. İçerik sağlayıcıların sosyal sorumluluklarına dikkat çekmek amacıyla ileride benzer çalışmalar yapılması literatüre katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Doob, A. N., ve Macdonald, G. E. (1979). Television viewing and fear of victimization: Is the relationship causal? *Journal of Personality and Social Psychology*, 37 (2), 170.
- Drucker, P. F. (2000). *Yeni Gerçekler*. Çeviren: Birtane Karanakçı. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. 7. Baskı Ankara: Minpa Matbaası, s.254
- Dönmez, E. ve Kırık, A. M. (2019). Yeni Medya ile Değişen Televizyon Yayıncılığında İçerik Üretimi: Küresel ve Yerel Ölçekli Platformlar, 6. *Uluslararası İletişim Günleri Digital Dönüşüm Sempozyumu Bildiri Kitabı, 2019*, ss.182-206, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi.
- Ess, C. (2020). *Digital Media Ethics*, Third Edition, Polity Press, Cambridge, ISBN-13: 978-1-5095-3343-5 (pb).
- Gerbner, G. ve Gross, L. (1976). Living with television: The violence profile. *Journal of Communication*, 26(2), s.172-194.
- Gerbner, G. (1980). The mainstreaming of America: Violence profile no. 11. *Journal of Communication*, 30 (3), 1980, s.10-29.
- Gerbner, G. (2014). *Medyaya Karşı*, Çeviri: Güneş Ayas, Veysel Batmaz ve İsmail Kovacı, Ayrıntı Yayınları; 1. Basım, ISBN-10: 975539799X, ISBN-13: 978-9755397993.
- Hofstede, G. (1984). *Culture's Consequences: International Differences in Work Related Values*, Newbury Park, Sage Publications, ISBN 0-8039-1306-0.
- Kahraman Özkan, N. ve Dağdelen, S. (2020). Türkçe Eğitiminde Değerler Eğitimi Bağlamında Kutadgu Bilig Üzerine Bir İnceleme, 13. *Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi Tam Metin Kitabı*, ss. 142-154. ISBN: 978-605-74824-0-2.
- Kafesoğlu, İ. (2015). *Türk Milli Kültürü*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Karaduman, S. ve Acıyan, E. P. (2019). Netflix'in İlk Türk Dizisi Hakan Muhafız Üzerine Bir Alımlama Analizi, *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 32, s.669-687.
- Knight, S. (2010). *Crime Fiction since 1800: Detection, Death, Diversity*, Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Lévi-Strauss, C. (2005). *Myth and Meaning*, Routledge Classics, London, ISBN 0-203-16472-5 Master e-book.
- Neuman, W. L. (2014). *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches*, Seventh Edition, Pearson Education Limited, Edinburg, ISBN 10: 1-292-02023-7.
- Özdemir, C. (2017). Dede Korkut Kitabında Saygı, *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*; (16) s.7-29, ISSN: 1308-5069- E-ISSN: 2149-0651.
- Rahman, K. T. ve Arif, M. Z. U. (2021). Impacts of Binge-Watching on Netflix during the COVID-19 pandemic, *South Asian Journal of Marketing*, Volume 2 Issue 1, pp. 97-112, Emerald Publishing Limited, e-ISSN: 2738-2486, p-ISSN: 2719-2377, DOI 10.1108/SAJM-05-2021-0070.
- Rutli, E. E. (2017). Yapisökümü Etik Açından Okumak: Derrida ve Konukseverlik Düşüncesi, *Temaşa Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, S.7, s.124-154.
- Schipper, M. (2006). *Erkek Acı Çeker Kadının Ruhunu Duymaz*. (Çev. Taciser Ulaş Belge, Nurkalp Devrim) İstanbul: NTV

Yayınları, s.309

Soykan, Ö. N. (2007). Kültürel yozlaşma, *felsefelogos Yozlaşma*, Yıl 10 • Sayı 33-34, Bulut Yayınevi, İstanbul, s. 59-65.

Şahin, K. (2011). Kültürel Yozlaşmaya Neden Olan Bir Unsurlar Olarak Televizyon, *Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, s. 243-277.

Triandis, H. C. (2001). Culture, personality, and deception: A multilevel approach. *International Journal of Cross-Cultural Management*, 1, s.73–90.

Weiss, J. (2020). *The Cultivation Theory and Reality Television: An Old Theory with a Modern Twist*, CM490: Senior Seminar II. 2020.

Yanık, H. (2016). Yapısöküm üzerine birkaç not, *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi (AKAR)*, Cilt 1, Sayı 2, ss.91-98.

İnternet Kaynakları

BluTV (2021). BluTV nedir? <https://destek.bluTV.com/hc/tr/articles/360019658379-BluTV-nedir-> , (Erişim tarihi: 21.02.2021).

Justwatch. (2021). Türkiye’de faaliyet gösteren en iyi 5 sağlayıcı, <https://www.justwatch.com/tr>, (Erişim tarihi: 21.02.2021).

Kalelioğlu, E. (2021). Türkiye’de En Çok Aboneye Sahip İçerik Platformları Açıklandı: BluTV Zirvede, *Webtekno*, <https://www.webtekno.com/turkiye-video-akis-hizmet-oran-bluTV-netflix-h102611.html> (Erişim tarihi: 21.02.2021).

KPMG Türkiye (2020). Türkiye’de Dijital Yayın Platformları ve Pandeminin Etkileri, *KPMG International Cooperative*, <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/tr/pdf/2020/09/turkiyede-dijital-yayin-platformlari-pandeminin-etkileri.pdf>

Marketing Türkiye (2021). Kurtlar sofrasında kazanan dijital yayın platformu hangisi? <https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/dijital-yayin-platformlarinda-rekabet-kizisiyor/> (Erişim Tarihi: 21.02.2021).

RTÜK (2018a). Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması-2018, *Kamuoyu Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığı*, <https://www.rtuk.gov.tr/assets/lcerik/AltSiteler/televizyonizlemeegilimleriarastirmasi2018.pdf> (Erişim tarihi: 21.02.2021).

RTÜK (2018b). Çocukların Yeni Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Siber Zorbalık, *Kamuoyu, Yayın Araştırmaları ve Ölçme Dairesi Başkanlığı*,

<https://www.rtuk.gov.tr/assets/lcerik/AltSiteler/%C3%A7ocuklar%C4%B1n%20yeni%20medya%20al%C4%B1%C5%9Fkanl%C4%B1klar%C4%B1%20ve%20siber%20zorbal%C4%B1k%20ara%C5%9F%C4%B1rmas%C4%B1/cocuklarin-yeni-medya-kullanimlari-ve-siber-zorbalik.pdf>

Saylak, G. Y. (2020). Dijital platformlara iyice yüklendik! *Ekonomist*,

<https://www.ekonomist.com.tr/teknoloji/dijital-platformlara-iyice-yuklendik.html> (Erişim tarihi: 21.02.2021).

T.C. Sağlık Bakanlığı (2020). COVID-19 Haftalık Durum Raporu, 19/10/2020 – 25/10/2020, Türkiye, https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/39229/0/covid-19-haftalik-durum-raporu---43pdf.pdf?_tag1=70F7CD89B8F7191D8FAD3ACF29EF550190C31B61

Extended Abstract

Purpose of Research

In the study, the TV series “Saygı”, broadcast on the video streaming platform BluTV, will be analyzed with the help of deconstruction, a technique pioneered by J. Derrida. The series are analyzed in an ethical framework in terms of the messages given with the indicators in its content, and the possible impact on the Turkish socio-cultural structure have been discussed.

Research Questions

The general framework of the current study is to draw attention to the corrupting effect of the media, which can be one of the factors that can cause cultural corruption and the most important one, considering the dynamics of the pandemic period. In this context, the research is designed around the question of whether the codes in the series transmit messages that will cause socio-cultural corruption.

Literature Review

In postmodern research, there is no distinction between the arts or humanities and the social sciences. It is desired to share a critical goal of solving the mystery of the social world and to reveal the hidden structure by breaking up the surface (Neuman, 2013: 119). In a qualitative study, the language of cases and contexts and the language of cultural meaning are spoken. In other words, it focuses on making detailed analyzes of certain cases that occur in the natural flow of social life (cited work 167). Therefore, according to Knight (2010), those who write or produce content about violence and crime that takes place in the natural flow of socio-cultural lifestyle, discuss controversial social and political issues that stand at a conservative point and are mostly avoided, one of the most diverse and critical categories of popular culture. In this respect, it is possible to say that it is important to follow a critical and analytical method in the analysis of works with the theme of violence and crime.

Methodology

In the present study, the TV series Saygı broadcast on the video streaming platform BluTV will be analyzed with the help of deconstruction, a technique pioneered by J. Derrida. The deconstruction technique aims to criticize the text and context with different perspectives to see that the truths thought to be absolute in Western metaphysics do not have definite lines (Yanık, 2016: 91). The main purpose of Derrida’s philosophy is to reveal the phenomenon of violence that has permeated the Western cultural tradition, which he thinks feeds on violence. This is an ethical orientation and for him, deconstruction is also an ethical practice

Results and Conclusion

The fact that the concept of respect is considered sacred for Turkish people is a distinctive feature of the culture. The sensitivity shown to transmit and protect the culture enabled the Turkish society to preserve similar cultural codes for thousands of years and acquire an identity in this context. However, during the current Covid-19 pandemic period, it has become almost impossible to transfer

culture healthily and build cultural identity. The increase in the use of digital video streaming platforms, with people having to spend a lot of time at home during the epidemic, has created a social communication gap and the new lifestyle has made the transfer of culture uncertain. The resulting gap has been filled with binge-watching on video streaming platforms.

This study aims to deal with the current dynamics of media consumption, which is one of the obstacles that may arise in the transfer of a common culture, and to examine the perception changes that new media consumers may face. For this reason, the content on video streaming platforms, whose consumers have increased significantly during the Covid-19 epidemic period, should be examined. As the subject and sample of the study the Turkish-made series named Saygı, which is one of the contents of the BluTV video streaming platform, was chosen and having potential of creating a socio-cultural corruption of the series was discussed by applying deconstruction with the text analysis method. The function of the media to shape culture has become almost certain with the research of which are frequently encountered in the literature. The messages transmitted through mass media are now planted in minds more unlimitedly and effectively through new media contents. The relationship between culture and new media is discussed with the analysis of the series Saygı. According to the results, it has been determined that the codes in the series in question include cases and expressions that may cause cultural corruption and are seen to serve contradictions in the traditional Turkish socio-cultural structure. In the light of the findings, it has been concluded that such new media contents can create negative attitudes and perceptions in the minds of new generations during culture and meaning construction process that occurs by different experiences over time, and those content providers of video streaming platforms should have social responsibility awareness about such threats that they may cause involuntarily.